

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

H. 332 332

Kézdi-Vásárhely, 1902. január 2.

Csütörtök.

XXI. évfolyam. 1. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap sz. le. ni részét illető közlemények. Vajna
Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési
pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába töl-
dendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos petit sorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyilttér díja előre fizetendő.

Erköleesi mérleg.

Üzletemberek, takarékpénztárak, bankok, ipari vállalatok stb., első sorban pedig maga az állam minden év végével megcsinálják az év financiai mérlegét. S ha egy állam vagy egy nagy nemzet erejét és hatalmi forrásainak minden előnyeit, hátrányait ezekből a gazdasági és pénzügyi vonatkozású kimutatásokból lehetne kibetűzni, könnyű szerrel fölbecsülhetnők Magyarország gazdasági és hatalmi erejét.

Am a nagy nemzeti társadalmak és a kulturállamok ereje nem alapszik tisztán anyagi tényezőkön s ha igazságos mérleget akarunk készíteni, az erköleesi és kulturális erőforrásokat is tekintetbe kell venni.

Milyen ennek az országnak a gazdasági képe, arról most nem szólnék. Az utóbbi évek bajai és csapásai amugy sem hagytak érintetlenül egyetlen gazdasági intézményt sőt mondhatni egyetlen családot sem, s így számszerű kimutatás hiányával is megállapítható, hogy gazdasági és pénzügyi tekintetben a lefolyt év mérlege nem éppen kedvezően mutatja be az ország helyzetét. E sötét kép hatását csak az a tudat ellensúlyozhatja némileg, hogy az ország belpolitikai helyzete a haladásnak és javulásnak oly kvantumát mutatja fel, mely tápláló és fölfrissítő hatással bír a gazdasági hanyatlás által oly erősen megapaszott erőforrásokra. Csak ha végig nézünk a gazdasági dekadencia szűlő romokon, tudjuk igaz értékszerint méltányolni Széll Kálmán államférfiúi bölcsességét, melylyel a gazdasági visszaesés küzepette is — legalább a politikai zülléstől meg tudta óvni a nemrég még a legvehemensebb politikai küzdelmekről zaklatott országot. Vajjon mi lett volna az országból, ha párhuzamosan a gazdasági válsággal tovább fejlődik a politikai zürzavar is!

Am, hogy vagyunk erköleesi és kulturális életünk várható alakulásai tekintetében? Sajnos, e részben épenséggel nem kecsegtetők a kilátások. Kétségtelen, hogy a kulturát terjesztő intézmények jelentékeny mértékben megsokasodtak, iskoláink száma évről-évre emelkedik s a mostani nemzedék minden rétege tanultabb és kultiváltabb, mint az előbbeni idők generációi.

Amde ez a tudományokban és ismeretekben való haladás mégis nagyon hiányos, mert egyrészt az intelligens osztályok képzettsége nagyon felületes; ifjaink, leányaink ha sokfélélt tanulnak is, de alapos ismeretekre csak ritkán tesznek

szert a tudomány egyik vagy másik ágában.

Mindazonáltal hála a közoktatási kormányzat szünet nélküli tevékenységének, ezen a téren is fokozatos javulás tapasztalható s talán nem is oly messze már az idő, amikor a magyar nemzet kulturális vagyonállaga nem minust, hanem pluszt fog felmutatni.

Amde az igazi minust, a valódi fogyatkozást az állami és nemzeti erősummában az az erköleesi hanyatlás fejezi ki, melylyel lépten-nyomon, a társadalom valamennyi rétegében találkozunk.

Nagyon visszariasztó állapotok ezek! Ha behatóbban foglalkozunk ezekkel az állapotokkal, azt látjuk, hogy ez a mi magyar társadalmunk oly kényelemszerető, mint a nyugati népek egyike sem. Látjuk, hogy majdnem minden egyes embernek a költségek igénye meghaladja azt a munkamennyiséget, amennyit a maga és hozzátartozói fenntartására produkál. Jól és könnyen nagyon sokan szeretnének élni, de dolgozni csak kevesen és keveset.

A munkakerülés és a féktelen költsékezés mégis csak inkább gazdasági irányú tünetei az erköleesi romlásnak. Am nem szabad szemet hunynunk a tisztán erköleesi vonatkozású hanyatlás fölött, melynek komoly aggodalmakra okot adó adatait napról-napra olvashatjuk a lapokban.

A csalások és lopások száma rémes módon emelkedik. A gyilkosságok sorában már a testvér-, apa- és gyermekölések sem tartóznak többé a ritkaságok közé. Nincsen nap sikkasztás nélkül, a turf és kártya rettenetes módon szedi áldozatait és a prostitúció valóságos nemzeti intézménynyé lett.

Nem szívesen foglalkozunk ezzel a témával, de év végével s az ujnak a kezdetén lehetetlen rá nem mutatnunk arra az erköleesi züllésre, mely a kormányzatnak minden, a nemzeti erők regenerálására irányuló törekvését eleve megghusítja. Amíg maga a társadalom hozzá nem fog az erköleesi megújulás munkájához, addig a kormány legjobb intenciói ellenére is mindig csak minust fog felmutatni a nemzet évi erőmérlege.

Az erköleesi regenerálásnak magából a társadalomból kell kiindulni, itt a kormány nem tehet semmit. A kormány megteheti például azt, hogy megtiltja a szociálista felvonulásokat, de nem akadályozhatja meg azt, hogy a munkásosztály körében dúló elégtelenség és elkeseredés még nagyobb fokra ne hágjon, mikor hírét veszi, hogy akkor, mikor százazrek jajától, erőtlen aggok, elhagyott anyák és éhező gyermekek zokszavától visszhang-

zik az ország, a gazdagok némelyike rövid pár perez alatt milliókat szerez, avagy vesz a kártyán és a turfon.

Oh ezek az erköleesi mizeriák nagyon lenyomják a mérleg azon serpenyőjét, melyben a nemzeti erőforrások hátránya vannak elhelyezve. Az erköleesi élet szemhatárán egyedüli világító pont az a fokozódó jótékonyság, melyet a vagyonosabb osztályok az elhagyatottak és a szűkölködők nyomorának az enyhítésére fejtenek ki.

Ez a világító pont annál ragyogóbb mivel tanuságot tesz a mellett, hogy meg vannak a magyar társadalomban is az erköleesi regenerálás előfeltételei. S mi, kik immár husz éve hirdetjük e lapok hasábjain az erköleesi megújulás szükségességét, az új év küszöbén, lelkünk sugallatát követve, szívből óhajtjuk, hogy az erköleesi élet ujrászületéséhez adjon az Isten a magyar nemzetnek boldog újévet!

A székely kongresszus. Kilencz székelyföldi orsz. képviselő (Bedő Albert, Benke Gyula, Dániel Gábor, Fejér Antal, Györffy Gyula, László Mihály, Molnár József, Székely György, és Ugron János) a székely kongresszus rendezése tárgyában értekezletet hívott össze. Az értekezlet jövő évi január 16-án délután 5 órakor lesz a kép iselőházban. Az értekezletre a kongresszus rendezésére legilletékesebb egyesületek elnökségeit hívják meg, nevezetesen: az Országos magyar gazdasági egyesület, az Erdélyi közművelődési egyesület, az Erdélyi gazdasági egyesület, az Erdélyi Kárpát egyesület, a Székely Társaságok és a Székely egyesület elnökségeit. A cél az, hogy a székelyföldi országgyűlési képviselők és a nevezett egyesületek vezető férfai együtt beszéljék meg a rendezendő kongresszuson tárgyalandó legfontosabb és legaktuálisabb kérdéseket; hogy a kongresszus oly dolgokkal foglalkozzék arra hivatott előadók előterjesztései alapján, melyek ez idő szerint végre is hajthatók s végre is hajtassanak. A székely kongresszus vezető férfainak — szerintünk — nagyon kell vigyázniuk arra, hogy minden kérdés lehetőleg már előzetesen alaposan megvitattva és tisztázva kerüljön a kongresszus elé: csak így lehet felkelteni az összes illetékes körök érdeklődését s csak így lehet elvárni, hogy a kongresszus elé kerülő kérdések ne maradjanak — kérdéseknek, hanem végrevalahára meg is oldódjanak.

A szabadelvűpárt ujveje. A szabadelvűpárt tagjai újév napján délelőtt tíz óra előtt gyűlekeznek a pártkör helyiségében, ahol a párt nevében Mohay Sándor üdvözlí Podmaniczky Frigyes báró pártelnököt. A párt tagjai innen testületileg a miniszterelnökségre mennek, ahol a párt nevében Andrassy Gyula gróf mondja az üdvözlí beszédet a miniszterelnökhöz és a kormányhoz. Ezután a képviselőházba vonul a párt, ahol — mint már jelentettük — Hodossy Imre üdvözlí Apponyi Albert grófot, a képviselőház elnökét.

Az új főrendek. A király négy új főrendet nevezett ki decz. 22-én. Az új főrendek: Czorba Bódog a kuria nyugalmazott másodelnöke, Semsey Andor, a magyar földtani intézet tiszteletbeli igaz-

gatója, tudományos életünk bökkező meczénása, Müller Kálmán dr., az országos közegészségügyi tanács elnöke és Kornfeld Zsigmond, a budapesti börze elnöke.

A román agitátorok kudarcza. A magyarországi románokat a megyei tisztújítások előtt erősen izgatták az agitátorok, hogy gyakorolják választójogukat és törvényhatóságokba minél többeket igyekezzenek bejuttatni a román nemzetiségiek közül. Ez lett volna a próbája annak, hogy majd ha az országgyűlési képviselőválasztáskor is aktivitásba lépnek a románok, minő eredményt tudnak elérni. A román agitátorok azonban már most a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál nagy kudarcot vallottak. Kiderült, hogy a románság egyáltalán nem hallgat az agitátorokra s a románok a legtöbb megyében vagy a magyar jelöltek mellett foglaltak állást, vagy pedig nem szavaztak. A román sajtó egy értelműen konstatálja, hogy a megyékben szervezett és az 1881-iki román nemzeti program alapján álló román nemzeti pártok abszolút semmi eredményt nem tudtak elérni és ők is bevallják, hogy a megyei román politika kudarcot vallott.

Vármegyei tisztújítások.

Kis-Küküllő vármegye decz. 28-án tartotta tisztújító közgyűlését. Csató Gábor alispánt a régi tisztikarral együtt egyhangulag megválasztották. Ujak Pekri Gábor árvászéki elnök, Gidófalvy árvászéki ülnök, Pataky főszolgabíró, Széll József szolgabíró (Széll Ignác államtitkár fia.)

Hunyad megye. Bethlen Miklós gróf főispán elnöklésével decz. 28-án tartotta meg tisztújító közgyűlését, melyen alispánná újból Mara Lászlót választották meg, aki nagy tetszés mellett mondotta el programbeszédét. Főjegyző lett Pogány Béla, árvászéki elnök Simienas János, tisztí ügyész Apáthy Árpád. A tisztikar nagy részét újból megválasztották.

Az 1902-ik évi esküdtek a kézdivásárhelyi kir. törvényszéknél.

Rendes tagok: 1. Br. Apor János Torján, Br. Apor Miklós Márkosfalva, Bajkó Lajos Papolez, Barabás Jenő S.-Szt.-György, Barabás Gyula Márkosfalva, Barabás Béla Albis, Bartha Lajos (huszár) Nagyborosnyó, Bartha Béla K.-Szentlélek, Bartha Lajos Hatolyka.

10. Barthó János Almás, Bartók Károly Karatna, Bartók Ferenc Barátos, Bándi István ifj. K.-Vásárhely.

hely, Dr. Bánffy Zsigmond K.-Vásárhely, Bányai Kristóf Tamásfalva, Beczás József Zágón, Beczás Imre Dálnok, Bede Ferenc Papolez, Benke Géza Eresztvény.

20. Dr. Bene István S.-Szt.-György, Benedek János S.-Szt.-György, Benkő István K.-Vásárhely, Benkő Mór S.-Szt.-György, Bereczki András Zágón, Bertalan András ifj. Almás, Bodó Albert Karatna-Volál, Dr. Bodor Tivadar S.-Szt.-György, Dr. Bodor Ferenc K.-Vásárhely, Bogdán Emil S.-Kőröspatak.

30. Bogdán Arthur S.-Szt.-György, Bogdán Florián S.-Szt.-György, Bogdán Sándor Bereczk, Bogdán Károly K.-Martonsfalva, Csánki Gyula S.-Szt.-György, Csia Balázs Czofalva, Csia György Kovászna, Csicszer Béla Eresztvény, Csorja Bálint Zágón, Dr. Damokos Ödön Alesernáton.

40. Damokos Ákos Arapatak, Darabont Ferenc Bikfalva, Dolnoky Károly S.-Szt.-György, Dr. Dávid János K.-Vásárhely, Deák András S.-Szt.-György, Deák Albert Kovászna, Deák Benedek Kovászna, Deák Domokos Kovászna, Deák Barabás Barátos, Dénes József Lemhény.

50. Dénes Mihály Egerpatak, Dulló Károly Alesernáton, Eperjesi Béla Alesernáton, Eperjesi Pál Peselnek, Farkas Ignác Bereczk, Fekete András Alesernáton, Forró Albert Márkosfalva, Forró Ignác, Markosfalva, Forró Imre Márkosfalva, Forró Mór S.-Besenyő.

60. Forró Kálmán S.-Martonos, Forró Zoltán S.-Besenyő, Gazda Lajos Ilyefalva, Gál Ferenc K.-Martonsfalva, Gál István Ilyefalva, Geréb János Imecsfalva, Göncz Mózes S.-Árkos, Goesmán Mihály Maksa, Gyárfás Győző S.-Szt.-György, Gyárfás Jenő S.-Szt.-György.

70. Györbör István Bereczk, György András Szárazpatak, György János K.-Polyán, Gyulai Elek Karatna, Hamar Géza Futásfalva, Imecs Ernő Erősd, Imecs János Torja, Imreh Alberti Étfalva, Ince Gergely S.-Martonos, Ince Kálmán Uzon.

80. Ince Kálmán Márkosfalva, Jancsó Domokos Márkosfalva, Jankó Károly Karatna, Ifj. Jakab István K.-Vásárhely, Jancsó Géza K.-Vásárhely, Jancsó Gyula K.-Vásárhely, Jancsó F. Lajos K.-Vásárhely, Ifj. Jancsó Mózes K.-Vásárhely, Jancsó Mózes K.-Vásárhely, Joós György Kisborosnyó.

90. Kajosa Ferenc Szárazpatak, Katona Barabás Czofalva, Kádár János Lemhény, Kelemen Lajos S.-Szt.-György, Kónya Mihály Bereczk, Kovács Miklós Torja, Kovács Károly Dálnok, Ifj. Kovács Károly Dálnok, Kovács Ferenc K.-Vásárhely, Kőnczey Gáspár Karatna.

100. Kőnczey György Karatna, Kőnczey Elek Karatna, Ifj. Kupán József K.-Vásárhely, Kónya Gábor Nagyborosnyó, Kozma Miklós S.-Besenyő, Kónya György Angyalos, Kovásznai József Angyalos, Király Lajos K.-Polyán, Losonczy András Réty, Magyar Pál Adoboly.

110. Maksay Mózes Maksa, Málnási Lajos Maksa, Málnási Károly Nyén, Mátyás Károly Uzon, Molnár Lajos Alesernáton, Mike Benedek Torja, Gróf. Mikes Ármán Zabola, Mikó Sándor Bereczk, Miskolczy Vilmos Páva.

120. Miklós Pál Dálnok, Mikolczy György Gidófalva, Nagy Ferenc S.-Szt.-György, Nagy Lajos Béla-falva, Nagy Ede Ilyefalva, Nagy Lajos Adoboly, Nagy Áron S.-Besenyő, Nagy Ferenc K.-Vásárhely, Német Károly Dálnok, Nagy Sándor Márkosfalva.

130. Orbai Mátyás K.-Szentlélek, Id. Orbán Gergely Gidófalva, Pakó Albert ifj. Hatolyka, Pap János Hatolyka, Pap Lajos Hatolyka, Pál Lajos Bikfalva, Péter Gergely Dálnok, Péter József Réty, Pótsa Gyula Peselnek, Pótsa János Czofalva.

140. Pünkösdi Lajos Uzon, Rápolti Gábor Alesernáton, Réz Béla Kisborosnyó, Salamon Antal Réty, Sandi Antal Futásfalva, Sándor Albert Ilyefalva, Séra György Ilyefalva, Simon Samu Bikfalvi, Ifj. Sipos Ferenc Márkosfalva, Solim Ferenc Peselnek.

150. Solyom Gyula Torja, Szabó Dénes Sár-falva, Szabó Lajos Dálnok, Szasvay Sándor Nyujtód, Szentkeszty Béla b. S.-Árkos, Szeremlei Cs. Lajos Czofalva, Sylvester Aladár Komolló, Szörcei Gábor Szörce, Tegző Sándor S.-Árkos, Temesvári, Gerő Uzon.

160. Temesvári János Uzon, Dr. Török Andor K.-Vásárhely, Turózi Kálmán, Dálnok, Ujvárosi József Uzon, Vajna Dénes Gidófalva, Vajna István K.-Martonsfalva, Vajna Domokos Torja, Vajna Imre Tamásfalva, Vajna Zsigmond Albis, Vargyasi Mihály K.-Szentlélek.

170. Varga András Bitá, Vas Ferenc, Albis, Veres György S.-Árkos, Verzár Gergely Uzon, Vitályos Béla Gidófalva, Vitályos Sándor Márkosfalva, Zathureczky Gyula Baróth, Zsögön István Ozdola, Béli Tivadar Bodola, Molnár Zsigmond K.-Martonsfalva, Vaska Mózes S.-Szt.-Király.

TANÜGY.

Az állami tanítók fizetesrendezése.

Az állami tanítók fizetésének rendezése ügyében a „Háromszékvármegyei Tanítótestület” Benke Gyula képviselő útján beadott felterjesztésében a következő kérést intézte a Képviselőházhoz: „Mélyen tisztelt Képviselőház! Közel négy ezer állami tanító igazságszerű ügye érdekében emeljük fel kérés szavunkat s esedezünk kegyes meghallgatásért.

TÁRGZA.

Paedagogiai levél a szülőkhez.

— Irta: M. Székely János. —

Tanító és szülő vagyok. Annál mélyebben érzem, hogy mit tesz az anya elkeseredése. Nem tudom kimondani, hogy mennyire szívembe hatolt egy anyának közelebről előttem tett eme nyilatkozata: „Három gyermekem van. Lelkemnek mind megannyi féltett kincsei. Még aránylag kicsinyek, hiszen a legnagyobb sincs még 12 éves s már is sok keserűséget, bánatot okoznak. Hogy nem elég szorgalmasak, kötelességeik teljesítésében olykor hanyagok, az is nagyon bánt; de anyai szívem mind annyiszor tördőfést érez, valahányszor tapasztalom, hogy a mint nőnek, mind szófogatlanabbak, sőt durvák lesznek. Leányom minta magaviseletű volt eddig, most egy idő óta oly nyelvel, feleselő, engedetlen, hogy nem ismerem rá.”

Álljunk meg egy kisére s vizsgálódjunk, vajjon csak kivételek-e ezek, vagy a mai gyermeksergen s ifjuságon mint közös jellemvonás húzódik végig? Nem aggasztana s nem aggaszthatna senkit, ha ezek csak kivételképen, mint egyes fattyuhajtások jelentkeznének; de sajnos kell tapasztalnunk, hogy az egy anyának fennebb tett nyilatkozata a szülők

90 százalékának megnyilatkozása. Hogy mint kóros jelenség ellen küzdünk, s a harcot minden vonalon azonnal meg kell kezdeni, az bizonyos. De hol van a hiba? Hol keresendő a baj? Az iskolában a családban, vagy a társadalomban? Vagy talán a korszellemben vannak az átkos bacillusok? Itt is, ott is, közösen mindenütt, de a baj főforrása mégis a családi nevelés hiányosságában, fogyatkozásában, esetleg teljes elhanyagolásában keresendő.

A gyermeki lélek olyan, mint a viasz, a milyen kézzel nyulnak bele, olyan nyomokat hagy maga után. Ez eltagadhatatlan igazság. Ezért nem szabad engedni, hogy idegen, avatatlan kéz érintse a gyermeki lelket, ezért kell a szülői felügyeletnek hatályosnak, minden aprólékosra kiterjedőnek lenni, ezért a gyermek születésénél kezdődni s az akarat-erő kövekezetes és fokozatos kifejlesztésével az önállóságig vezetni. — Vajjon így van-e ez ma? . . . Nincs, nagyon is nincs. Nyissa ki a szemét bárki s nézzen csak szét. Itt is, ott is lát csecsemőket, járni alig tudó kisdédeket, kiket dajkákra, lelketlen szolgálokra bízta, s alig látják egész nap anyjukat, még kevésbé apjukat. S a szülők igen nagy részénél így van ez, ilyen az a szülői felügyelet nemcsak a legkisebb korban, de később is. Mit történik az a cseléd a gyermekkel? Mit bántja őt, ha a gyermek testileg, lelkileg nyomorult lesz, ha fejét lidérczekkel, boszorkányokkal, kísértetekkel megtöltik ha ártatlan lelkét erkölcsileg megmérgezik? Mit érdekli őket, ha a családmodor, a durva és illetlen kifejezések

lassanként a gyermek sajátjaivá lesznek. Sajnosan lehet panaszolni, hogy a cseléd-személyzet valóságos élvezetet találja abban, hogy a kicsiny gyermeket káromkodásra, erkölcstelen beszédekre tanítja s taníttatja és a botor szülők nagy része, ha hallja, jóízűen nevet rajta s olykor még rá is mondja: milyen nagy hamis, de milyen okos az angyal! Ilyen gondozással, ilyen felügyelettel nem lehet gyermeket nevelni.

Mint hallanám, hogy száz meg száz szülő egyszerre mondja: Hja, de élni kell, a kenyérkeresés a fő. Igaz, igaz, élni kell. Ma már az anyák is kenyérkeresők. Egész nap távol vannak a háztól. Az egyik kereskedésben könyvvezető, vagy pénztáros, a másik postás, távirász, a harmadik tanító, vagy ovónő. A negyedik vasutas, varrónő, dohánygyári alkalmazott, stb. stb. Az ötödik, hatodik jótékonyág gyakorolhatása végett fáradozik egész napon s míg az emberszeretettel nagy munkája nyomja vállait, míg az emberiség boldogítása hevíti keblét: legdrágább kincse gyermeke jövőjét koezkatatja. S vajjon míg anyák zsurokon, multságokon, társas összejöveteleken gondolatlanul mulatnak, nem zendül-e meg lelkükben az anyai szeretet hurja: Isterem, gyermekemmel mi történik oda haza? Mi történik? A gyermekeknek a cselédek által való nevelése vigan folyik tovább s szaporodik a lelkileg nyomorékok, lelkileg megmérgezetek, erkölcsileg durvultak száma. Áldás ez? Haszon ez? A családra és a családotok összességére: a nemzetre üdvös ez a mai állá-

Január 2.

Miniszterünk meghatározása szerint az állami népiskola, tehát az állami tanító feladata: „hazafias, vallásos, erkölcsös és értelmes honpolgárokat nevelni és e tekintetben a más jellegű népiskoláknak köve tendő példaképül szolgálni.”

Magasztos cél, fontos feladat; ennek elérése és biztosítása az állami tanítók részéről szakértelmet, ügybuzgóságot követel, egész embert kíván, a ki életerejét, tudását, munkabírást hivatásának szenteli és szentelheti. Ezt pedig csak oly embertől lehet követelni, a kinek tisztességes fizetést, állása fontosságának megfelelő anyagi javadalmazást biztosít az állam. Ha ez hiányzik, ha az életgondok emésztik a tanító lelkét; ha lépén-nyomon mellőzés önfeláldozásának a jutalma: akkor idealizmusán gyógyíthatatlan sebet üt az élet realizmusa, a nyomorúság, a családjáért való aggodás lelkesültségének szárnyát szegi. Ennek nem szabad bekövetkeznie, mert a nemzeti állam kiépítésének fontos tényezője az állami tanítók ügybuzgóságát nem lohasztani, hanem fokozni feladata az államnak.

El kell ugyan ismernünk, hogy az utóbbi években az állami tanítók fizetése javítása tekintetében sok történt s ezért háláérzettel gondolunk nagynevű Miniszterünkre.

De mégis fájó érzéssel láttuk, hogy törvény szerint még nem tartoznak az állami tanítók az állami tisztviselők közé; lehangoló s elkeserítő érzésnek volt okozója s az ma is ama tudat, hogy a gymnasium vagy polgári iskola négy osztályát végzett irnok, irodatiszt, fogházfelügyelő, mázsatiszt, telekkönyvvezető stb. már a kinevezése perczétől kezdve állami tisztviselő s részökre a XI. X. és IX. fizetési osztály is nyitva van, míg a kétszerte akkora képzettséggel bíró állami tanító be sincs osztva a fizetési osztályokba.

Magyarországon a jog, törvény és igazság korszakát éljük. Magyarországon azt az elvet fogadták el, hogy kinek-kinek képessége és munkája értéke szerint adják a fizetést. Csúpan a tanító képezett mind ez ideig kivételt, csúpan neki mértek az elfogadott s törvénybe iktatott elvtől eltérő mértékkel. Igen, mert a tanító 12 év alatt, tehát épen annyi idő alatt jut az oklevél birtokába, mint az érettségi bizonyítványhoz az ifju, s mégis még annyi fizetése sem volt eddig s több mint 1200-nak ma sincs, mint a polgári iskola 4 osztályát végzett irnoknak. Nagyon igaz tehát, hogy az állami tanítók fizetésrendezése továbbra elodázhatatlan, s Miniszterünk kijelentése szerint az állami tisztviselőknek tervbe vett fizetése rendezése keretében meg is fog történni.

Amde, mint a hivatalosnak mondható kijelentésekből értesülünk, az állami tanítók fizetése nem egységesen rendeztetik az állami tisztviselőkkel, mert míg ezek fizetésemelésbe részesülnek, s már az irnoknak alapfizetése 1200 korona lesz, addig az

állami tanító alapfizetése csak 1000 koronába állapítatik meg. Ez a tanítói állás rovására eső megkülönböztetés nemcsak fájdalmat, nemcsak lelki nyughatatlanságot, de leverő érzést s miért tagadnók, az állami tanítóság lelkében elkeseredést is okozza.

Mély tisztelettel kérjük azért, méltóztassék törvényben kimondani:

a) Az állami tanítók állami tisztviselők.

b) Fizetősök egységesen rendeztetik a többi állami tisztviselőkkel s részökre azon fizetési osztályok és fokozatok, a melyekbe beosztott tisztviselők képesítettsége nem több értékű, mint a tanítóé, az állami tanítók részére is megnyitvatik.

Háromszékvármegye Tanítótestületének 1901. évi, november hó 21. és 22-én, Seps-Szent-György tartott közgyűlése határozata értelmében.

E felterjesztést megküldötte a tanítótestület Dr. Wlassits Gyula miniszternek, a Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának, az Állami Tanítók Országos Egyesületének s a hazai tanítóegyesületek javarészenek, a képviselőházi pártköröknek, s Háromszékvármegye összes országgyűlési képviselőinek partolás, illetve hozzájárulás céljából.

A közönséghez.

Az új év alkalmából előfizetésre hívjuk föl a t. közönséget s általában a székelység barátjait.

Két évtizede már, hogy lapunk e város, vidéke s az egész Székelyföld érdekeit szerény eszközökkel, de becsületes igyekezettel szolgálni igyekszük, a közönségnek, hova tovább mind fokozottabb érdeklődése, támogatása mellett. S hogy különösen a már nemsokára elmuló esztendőben az addiginál jóval nagyobb mértékben fordult lapunk felé a közönség szives figyelme, pártfogása, azt a székelység mind súlyosabbá váló helyzete iránti érdeklődésen kívül azoknak kell tulajdonítanunk, akik szellemi közreműködésükkel lapunkat s ezáltal a székelyügyet kitüntetni kegyeskedtek.

Fővárosi s vidéki írók legkiválóbbjai jöttek ez évben szives támogatására lapunknak s bírnak mindnyájának ígéretét, hogy jövőre is hazafias készséggel fogják támogatni lapunkat.

Magunk részéről az új évben is törekedni fogunk, hogy a „Székelyföld” kedvesen látott vendége legyen városunk s vidéke, olvasó közönségének s a székelység barátjainak. Napirenden fogjuk tartani a *székely kérdést* s ugy hivatalos, mint társadalmi uton való megoldását ezután is sürgetni igyekszünk.

Mint a szabadelvűpárt organuma, *tán- torithatatlan hívei leszünk a szabadelvű eszméknek* jövőben is s azok diadalra uttatása, népszerűsítése egyik főfeladatunk, lesz.

Am mindezt csak úgy tehetjük, ha a t. közönség is szives áldozatát meghozni nem sajnálja. Kérjük, fizessenek elő lapunkra minél többen s kegyeskedjenek ismerőseiket is hasonlóra buzdítani. Mi, igérjük, igyekezni fogunk a fokozódó pártfogásra méltóvá tenni magunkat.

Lapunk előfizetési díja jövőre is marad a régi.

Negyedévre	2 K. 50 f.
Félévre	5 K.
Egész évre	10 K.

Hazafias tisztelettel

Kézdivásárhelyen, 1902. jan. 1.

A „Székelyföld”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

NAPI HIREK.

— A király és unokája. A király Wallseebl Erzsébet főhercegnővel és Windischgrätz Ottó herceggel Bécsbe érkezett. Az ifju pár esküvője — mint már több ízben jeleztük — január 27-én lesz. Esküvő után az új házasság néhány napra Veldenbe mennek, onnan Palermóba utaznak hosszabb tartózkodásra. A nászut után a király akaratához képest Prágában telepednek le.

— Kinevezés. A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök a marosvásárhelyi m. kir. állami kórházhoz, annak államostása alkalmából, igazgatóvá Dr. Kozma Jenő ot-tani főorvost nevezte ki.

— Kinevezés. A honvédelmi m. kir. miniszter a Brassóban működő állandó vegyes katonai felülvizsgáló bizottság elnökévé szászhegyi gróf Lázár Istvánt, Brassó megye főispánját, helyettes polgári elnökévé, Dr. Jekel Frigyeszt, Brassó megye alispánját nevezte ki. A bizottság 1902-ben a következő napokon fog összegyűlni: január 10., febr. 10., március 15., ápril. 12., május 9., június 9., július 14., aug. 2., október 16. és 27., november 13. és decz. 9-ik napján, mindig d. e. 9 órakor kezdve tartja meg felülvizsgáló működését.

— Nyugalomba vonulás. Demény Ferencz, kézdíjárasi szolgabíró nyugalmaztatásáért folyamodott. Ha a közigazgatási tisztviselők közül részölt valaki a nyugalomra: ugy Demény Ferencz szolgabíró, kit vidékünkön mindenki csak a „jó Demény bácsi” néven szólított, sokszorosan méltó a nyugalomba helyezésre. Közel 40 évig szolgált a közigazgatás ügyét kiváló szorgalommal, lelkiismeretes pontossággal s a régi táblabírák egyenességével, igazi becsületességével. Ezért velünk együtt az egész Háromszékmegye közönsége őszintén óhajtja, hogy a derék munkásságával nagyon is kiérdemelt nyugalmat sokáig élvezze Demény bácsi.

— Az első bál. A kézdíjárshelyi jótékony egyesület rendezte természetesen: a polgári leányiskola javára, január 4-én, a jövő szombat. Védnökeiül sikerült megnyerni Pótsa József v. b. t. t. főispánt és Cserey Jánosné Zathureczky Emília urhölgyet. S ha felemlítjük, hogy egy 66 tagú tekintélyes rendező bizottság élén Stocker Antalné kir. ügyésznő és Vares Gyuláné kir. törvényszéki bíróné Elekes Béla táblai bíró, Reissner Hugó henvéd-örnag, mint elölők, Balázs Mártonné, Dr. Dávid Jánosné, Ince Istvánné, Fejér Károlyné, Király Aladárné, Cseh Gyula főszolgabíró

pot? Nem hiszem, hogy találkoznék valaki, a ki ennek helyessége mellett állást foglalna. A nemzet erkölcsi életének szempontjából nem volna szabad annak, a ki már egyszer anyává lett, a házon kívül bármilyen foglalkozást üzni. A családi tűzhely boldogítása a nemzel ereje lenne.

A szülő felügyeletének arra is ki kellene terjedni, hogy gyermeke, kivel barátkozik. „Mond meg, kivel barátkozol s megmondom ki vagy” — szölt egy böles. S mennyire igaz! A leggondosabb nevelésű gyermeket is, ha magára hagyjuk, képes gyorsan elrontani a rossz társaság. Hanyaggá, hazuggá, daczossá, durvává alakul át a felügyelet nélkül, szabadjára hagyott gyermek. Szülők, vigyázzatok erre!

Legyetek következetesek eljárásaitokban! A mit egyik perczben megtiltotok, ne engedjétek a másban. Az öntefütség és követelés érzését s vele a a gorombaságra szoktatást ápoljátok. A majomszeretet ne vegyen erőt rajtatok. Megboszolja magát.

Gyermekeitek kívánságaiból csak ritkán, keveset s a kötelesség minden irányu elvégzésének különös jutalmául teljesítetek. Nincs az a muszka ezár, mely oly zsarnok tudna lenni, mint a gyermek. Sok szülő, néha másoknak utánzása kedvéért, a vagyonosabbak majmolásáért, 8—12 éves gyermekét selyemben, bársonyban járattja, s bármire tájta a száját azonnal teljesíti. De hát mivel elégedjék még akkor nagy korában? A gyermekkel együtt nőnek a vágyak, igények, követelődések s az ilyenekből lesznek a

divatmajmok, a meggondolatlan fényűzők, a családok tönkretévei, a társadalom mételeyei. Irhatják ezeknek: Jelszó: egyszerűség. Kényelmetlen kényszer zubbony nekik az. Az életből vett egy-két ilyen szomorú történetet a sok közül nemsokára elbeszélék.

Még csak egyet. Ez idő szerint legalább egyet. A szülők gyermekeik előtt sohase feledkezzenek meg magukról. Néha meggondolatlanságból vagy haragból olyan kifejezéseket vágnak egymás arcába, oly gorombaságokkal traktálják egymást, annyira elvesztik önuralmukat, hogy magukhoz térve, szégyennel és pirulva kell visszagondolniuk a történetekre. Még mivelteknek tartott egyes családoknál is fordulnak elő ilyenek. Várható az ilyen család gyermekeitől szelidség, finomság, udvariasság és a családi élet mély és őnzetlen tisztelete? Várhatják az ilyen szülők gyermekeik tiszteletét, ha ők egymás fejéhez szemén-szedett gorombaságokat vágnak? Félreértések; nézeteltérések minden családban fordulnak elő, de azokat nem szabad a gyermekek füle hallatára, szeme láttára intézni el. — Meg van annak a maga módja.

Ritka család, a melyik az előszámlált hibák egyikébe vagy másikába bele nem esik. S aztán a felébredés mindig bánattal jár. Bánat a szülők reggelije, aggodalom az ebédje, kétségbeesés a vacsorája. Szülők, gyermekeitekre vigyázzatok!

Fejér Károly járásbíró, Jakab István vezérigazgató, Karleusa Fülöp konvén szászados és Zayzon Lázár ügyvéd, mint alelnökök állanak, kik a legszélesebb körű agitációt indították meg a közvevőselebb körű összekötött bál sikere érdekében: előre is megjósolhatjuk, hogy a polgári leányiskola fenntartási alapja egy tisztességes összeggel fog gyarapodni.

— **Uj tanfelügyelő.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Balogh István sopronmegyei kir. segédtanfelügyelőt megbízta az udvarhelymegyei tankerült önálló vezetésével.

— **Háromszékvármegye** december 28-án, tartott közgyűlésében, Potsa József főispán vezetése alatt a következőleg választotta meg új tisztikarát: Egyhangulag választották meg: Szentiványi Miklós alispánnak, Vajna Miklós főjegyzőnek, Dr. Demeter Gyula I., Dr. Beldi Pál II. és Boeskor Oszkár III. aljegyzőnek, Hollaki Atilla orbai-, Cseh Gyula kézdizathureczky Kálmán miklósvár járási főszolgabíráknak, Gazda Gyula megyei főszámvivőnek, Kovács László pénztárnak, Barabás László ellenőrnek, Séra Tamás m. árvaszéki elnöknek, Vajna István I. ülnöknek, Kőnczei Benedek II. ülnöknek és végül Kelemen Lajos tisztú ügyésznek. Névszerinti szavazással Kónya Miklós sepsi járási főszolgabírónak (106 szavazat, 45 ellen), Dani Mihály árvaszéki jegyzőnek. Szolgabírákká: Bálint Dénes, Koré Dénes, Morvay Endre, Deák Samu, Körösi Gábor, András Albert és Ütő Áron választották meg. Délután fél 4 órára a megválasztottak az esküt letették és ezzel 6 évre a restauráció kérdése a napirendről le van véve, örökre!

— **Az ev. ref. egyházi dalkör ujjaszervezése.** A kézdívásárhelyi ev. ref. egyháztanács múlt vasárnap tartott ülésében foglalkozott a bomlásnak indult egyházi dalkör kérdésével. A jelenlegi tagok buzgalma tudvalevőleg nagyon megcsappant, ugyanígy, hogy az egyház tekintélyének megfelelő sikerrel nem működhetett többé a dalkör ezért a vezető bejelentette visszalépését. Az egyháztanács a bejelentést jóváhagyó tudomásul vette s megbízta Szabó Jenő lelkészt és Nagy Gerőnének vezért, hogy a dalkört szervezzék újra.

— **Fiatal család.** Grósz Mária kézdívásárhelyi ifjú, de már végzett varróleány munkaközben nagyon megszerette a cifra ruhát, a bársonyt, a selymet. Sehogysem tellett azonban neki s ezért furfangos csaláshoz folyamodott. Beállított a Fejér L. fiait üzletébe s ott egy ruhaderékra való bársonyt

s hozzá disznek való selymet vásárolt hitelben aszszonya J. Gy-né megbízásából s midőn a kereskedő az ő nevét kédezte, egy barátjánője Kovács Róza nevét jegyeztette föl s azzal, mint a ki dolgoztól végezte, nagy örömmel elstetett a bársony és selyemmel. A dolog azonban kitudódott alig 2 nap alatt Grósz Mária a rendőrség elé került, hol bűnét beismerte s mint csaló, némoskára elveszi a bíróságtól méltó büntetését.

— **Bolti tűz** ütött ki múlt vasárnapra virradó éjjelen a Molnár Józsiás műalomtulajdonos egyik lisztüzletében, melyet a Páll-nővérek kezelnek Kézdívásárhelyen, a pléhmészárszékek szemben. A tűz oka ismeretlen, de valószínű, hogy egy eldobott gyufa vagy szivarvág okozhatta. A kár nem nagy. Az ugynevezett pudlin kívül néhány zsák liszt lett a ángok martaléka. Az éjjeli őrszem vette észre s mire oltani kellett volna, a mi éghető volt, már elpusztult.

A kézdívásárhelyi „Székely társaság” alapszabályai.

I. §.

A társaság czíme, czélja, székhelye és pecsétje. 1. A társaság czíme: „Kézdí-Vásárhelyi Székely Társaság”. 2. A társaság czélja a székelységet érintő közmívelődési közérkölesiségi közgazdasági és nemzeti ügyeknek társadalmi és hirlapi uton való előmozdítása. A társaság működési köréből a pártpolitikai és folekezetű kérdéseket kizárja. 3. A társaság székhelye: „Kézdívásárhely r. t. város”. 4. A társaság pecsétje a következő köriratot viseli: „Kézdívásárhelyi Székely Társaság”, 1901. (Az alakulás éve) A pecsét közepén egy nap és egy félhold alakú rajz van. (A székelyek czimere)

II. §.

A társaság szervezete. A társaság szervezete a következő: Rendes tagok: Tiszteletbeli tagok; Kül tagok; Elnök; Alelnök; Titkár; II. titkár Gazd;

III. §.

A tisztségviselők és tagok jogai és kötelességei. 1. Elnök. Az elnök az összejövetelek vezetője, képviseli a társaságot hatóságokkal és egyesekkel szemben. A társaság pénztárának legfőbb őre. 50 koronáig utalványozási joggal bír. Az összejöveteleken fontartja a házi rendet. A társaság kiadványait alá-

írja. 2. Alelnök. Az alelnök az elnököt, akadályoztatása esetén, mindenben helyettesíti;

3. Titkár. A titkár vezeti a társaság naplóczimű törzskönyvét, esetleg jegyzőkönyveit. A kiadványokat megszerkeszti és az elnökkel együtt aláírja. Az irattári és könyvtár őre s mint ilyen kezeli a társaság könyvtárát s annak állapotáról évenként egyszer a társaságnak jelentést tesz. A meglevő könyvekről áttekinthető leltárt vezet. A könyvtárban elhelyezett könyvekről felelős.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A vetőmagtermelés előmozdítása.

Darányi földmívelésügyi miniszter elhatározta, hogy a jó minőségű vetőmag terjesztésére 25,000 korona hitel megszavazását fogja a törvényhozástól kérni és az összeget föl is vette tárczája jövő évi költségvetésébe. A termékek fokozása érdekében ugyanis mindinkább szükségessé válik, hogy a bővebben termő növényváltozatok karoltassanak föl. Kivánatos, hogy a vetőmagnemesítés és termelés minálunk is föllendüljön, annnyival inkább mert vetőmagvakért tetemes összegek vándorolnak a külföldre s e mellett a külföldi vetőmagvak előnyös tulajdonsága nálunk csakhamar hanyatlak. Mivel a vetőmagtermelés éppen a gazdákra jár legnagyobb áldozattal, méltányosnak találja a miniszter, hogy a kezdésük állami támogatáiban részesüljön. De mivel a vetőmagtermelés széleskörű s akismereteket föltételez, mindazokhoz, akik állami segítség mellett termelni fognak jövőben vetőmagot, e téren járatos szakembert küld a miniszter, hogy szaktanácsaikkal segítségre legyenek s ezenkívül a teljes garancia végett államilag ellenőrizteti ezeket a vetőmagtermelő és nemesítő telepeket. A vetőmag el-fajzásának megakadályozása és a vetőmag fel-frisítés érdekében ezenkívül Darányi földmívelésügyi miniszter azt is elhatározta, hogy jó minőségű vetőmagvakat oszt ki indokolt esetekben ingyen és kedvezményes áron a kisgazdák között.

A szerk. postája.

Tisztelt olvasóinknak és nagyrabecsült munkatársainknak a legszívesebben kívánunk boldog újévet!

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.
Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

HIRDETÉSEK.

A közeledő karácsonyi és ujévi ünnepek alkalmából szerencsés vagyok a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség szíves figyelmét ajándékoknak, meglepetéseknek nagyon alkalmas

Porcellán, játékszer és diszműáru üzletemre

felhívni. Üzletemben mindennemű üveg, porcellán, ételes, kávé és theás készletek; kőedény, tükör, aranyléc képkereteknek, konyha berendezési cikkek, asztali és függő lámpák nagyválasztékban kaphatók.

Továbbá ajándékoknak nagyon alkalmas emlékkönyvek, képes levelezőlap és arczkép-albumok asztali álló naptárak, mindennemű bőr, alumínium, alpaca és kínai-ezüst dohányos keszletek, zsebkések, sétatáskák stb. stb. nagyválasztékban olcsó árak mellett állanak a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Üzletem szíves megtekintését becses pártfogását kérve, vagyok

Kiváló tisztelettel:

Jancsó Gyula,

(184. 0—9)

kereskedő.

Csakis legujabb divatu cikkek.

BITTÓ REZSŐ

elsőrendű uridivat, kalap, cipők és fehérnemű különlegességek üzlete
KOLOZSVÁR, Mátyás-királytér 12.

Ajánlja dus választékban raktáron lévő cikkeit, u. m.: ingek, a legjobb francia szabás szerinti, gallérok, közelők, zsebkendők, lábravalók, harisnyák, valamint valódi Jäger-féle alsó ruhák.

Legdivatosabb nyakkendők, mindennemű keztük, esőernyők, sárzipők, sétatökök, utazó cikkek, kosztakarók és plaidek, legfinomabb szappanok, illat- és pipereszek.

Belföldi, angol és olasz kalapok, cylinderek és legjobb szabású, kézzel varott cipők, elsőrendű budapesti cipésmestertől.

Vadász, kerékpár és sportezikkek.

Szolid kiszolgálás! Szabott ár!

Videki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Árjegyzék ingyen es bérmentve.
189. 5—10.

Csakis legujabb divatu cikkek.